

TARGETERWINGS DARASA LATANO- MWAKA 2021

MTIHANIWAMJARABU

/waes

KISWAHILI SEHEMU YA KWANZA

/

MUDA: Saal dakika 40.

Soma kifungu kifuatacho. Kina nfasi **Impaka 15. Kwa kila nafasi umepewa majibu manne, Chagua jibu lililo sahihi.**

Kenya ni mojawapo ya nchi —1— Afrika Mashariki Afrika Mashariki —2— nchi tano; nazo ni Kenya, Uganda, Tanzania, Rwanda na Unmd.

Nchi —3— ya Kenya imebarikiwa sana —4— na maliasili tuliyopewa na Mwenyezi Mungu. Maliasili —5— ni milima, misitu, mito, **bahari na wanyamapori** kutaja tu machache.

—6— mlima Kenya kwani —7— mlima —8— kwa —9— barani Afrika. Milima, misitu na mito na bahari hutupa mandhari ya kuvutia. —10— iliyo —11— mlima Kenya huvutia kutazama. Nao mchanga —12— ulio kwenye fuo, —13— za bahari huwavutia watalii kutoka pembe zote za dunia. Lakini rasilimali —14— Hao ndio sana cha watalii.

1. A. ya	B. ina	C. la	D. zina
2. A. iko	B. letu	C. iko na	D. chetu
3. A. wetu	kwa	C. yetu	D.
4. A. kuwa	B. hilo	C. kua	D. na
5. A. hiyo	B. Tunaringia	C. hayo	D. hizo
6. A. Tunafurahia	B. ndiyo	C. Tunasherehekea	D. Tunajivunia
7. A. ndio	B. wa pili	C. ndilo	D. ndiwo
8. A. wawili	B. unene	C. wa mbili	D. wapili
9. A. ukubwa	Tel uiji	C. upana	D. urefu
10. A. Ukungu	B. kandoya	C. Barafu	D. Ba
11. A. juuya	B. msafi	C. chini ya	D. mbele ya
12. A. mchafu	B. zetu	C. safi	D. chafu
13. A. wetu	B. wake	C. yetu	D. letu
14. A. wao	B. mkubwa	C. wako	D. wetu
15. A. kikubwa		C. kubwa	D. likubwa

Kutoka swali la 16 mpaka 30, jibu kulingana na maagizo uliyopewa.

16. Kamilisha sen tensi kwa kiunganishi sahihi.
Huwezi kununua pesa
A. na B. wala
C. bila D. bali
17. Andika sentensi ifuatayokatika wakati wa mazoea.
Mimi ninakula wali
A. Mimi hula wali.
B. Mimi nilikula wali.
C. Mimi nitakula wali.
D. Mimi nakulanga wali.

18. Kamailishakwa kivismishi sahihi Chumbani
mlikuwa na watu ----
A. matatu. B. tatu.
C. mitatu. D. watatu.
19. Andika sentensi ifuatayo kwa wingi:
Tuoda lote limeoza
A. Tunda zote zimeoza.
B. Matunda zote zomeoza.
C. Matunda yote yameoza.
D. Matunda yote imeoza.

20. Ni sentensi gani imetumia amba? kwa usahihi?

A. Mtu ambaye atashinda atatuzwa.

ambayo iliyopotea imepatikana.

C. Fundi amerekebisha meza ambayo iliyovunjika.

D. Maji ambayo yaliyomwagika yamepanguswa.

21. Andi ka nambar i kwa maneno

Amenunua maembe (8)

A. minane.

B. manane.

C. nane.

D. wanane.

22. Tumia kiulizi kwa usahihi:

Miti iliyopandwa ni _____?

A. upi

B. zipi

C. vipi

D. ipi

23. Neno choo liko katika ng

A. I-I

B. KI-VI

C. I-ZI

D. EI-YA

24. Tumia khusishi sahihi

Waliomba - ? ?

A. baadaya

kuanza kula

B. mbele ya

C. kablaya

D. nyuma ya

25. Ni sentensi ipi inaonyesha -ki- ya udogo

A. Kijumba chake kimebomoka.

B. Kichwa chake kinauma.

C. Chumba hiki ni kichafu.

D. Chakula changu kimeharibikia.

26. Kamilisha kwa kivumishi cha idadi sahihi Alikuwa wa (1) - kuondoka.

A. moja

B. mwanza

C. mmoja

D. kwanza

27. Kamilisha methali ifuatayo

Asiyefunzwa na mamaye hufunzwa na

A. babaye.

B. ulimwengu.

C. dunia.

D. mwalimu.

28. Dada ya ni _____ a mama wako utamwitaje?

A. Nyanya.

B. Shangazi.

C. Halati.

D. Wifi.

29. Ni neno gani lililo tofauti na mengine?

A. Sindan

B. Bendeji.

C. Kanda.

D. Dawa.

30. Kikembe cha ndege huitwa _____

A. kifaranga.

B. kindi.

C. nyuni.

D. kiyoyo.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali 31 mpaka 40.

Salamu zilikuwa na umuhimu mkubwa sana kulingana na utamaduni wetu wa Kiafrika. Watu

ali kujiuliana hali. Salamu zilikuwa ni njia moja ya kuonyesha adabu na heshima. Aliyesalimika alionekana kuwa mtu mwenye adabu na heshima; naye aliyasalimiwa alijisikia kuwa ameheshimika.

Salamu vilevile zilionekana kama istara yaamani. Iwapo mtu angemsalimika mwenzake, naye mwenzake aitikie salamu hizo, basi ilionyesha kuwa kulikuwa na amani baina yao. Lakini kama anayesalimiwa angenyamaza, asiitikie, basi ilionyesha kuwa kulikuwa na jambo au uhasam baina yao. Kukosa kuitikia salam u pia kungemtia mtu matatani kwani kungewafanya wenyeji wamshukuru mtu huyo kuwa haifah amu lugha yao na hivyo kumdhania kuwa adui.

Lakini siku hizi mambo yamebadilika kabisa. Watu wengi hawathamini salamu hata kidogo. Hii ni kwa sababu hakuna mtu ana yejali hali ya mwengine; kila mtu anajishughulisha na maisha yake tu. Ule utu na udugu wa Kiafrika tuliokuwa nao umetutoka kabisa. Pengine mabadiliko haya yamesababishwa na hali ya mais ha ya kisasa; ama pengine ni uigaji wa tamaduni za kigeni; sina hakik a sana.

Katika juhudi za kujaribu kurekebisha mambo, wizara ya elimu imejaribu kutilia mkazo mafunzo kuhusu maamkuzi na adabu. Hii inadhihirika katika silabasi na vitabu vya ziada vya kiswahili. Silabasi za madarasa yote na vitabu vyote vya ziada huanza na somo: 'Mamkuzi na Adabu'.

Mbali na kuzisoma salamu tu kama somo walimu huwahimiza wanafunzi kuliweka somo hilo katika matendo shuleni, nyumbani na rnahali popote. Mwalimu anapoingia darasani wanafunzi husirnama kwa heshima na kumpa salamu "Shikamoo mwalimu". Naye mwalimu hujibu: "Marhaba wanafunzi". Wakati mwingine mwalimu ndiye huwa wa kwanza kuwasalimika wanafunzi: "Hamjambo wanafunzi?" Nao hujibu kwa heshima: "Hatujambo mwalimu, shikamoo".

Kusalimiana kabla ya somo kuanza huleta hali ya amani baina ya mwalimu na wanafunzi na kulifanya somo kuendelea vizuri. Hii amani inayoletwa na salamu haifai tu kuishia shuleni bali yafaa pia kufika nyumbani. Hii ni kumaanisha kuwa salamu pia ni za muhimu kati ya watoto na wazazi wao, kwani kila tabia njema yafaa kuanzia nyumbani.

31. Salamu zilikuwa njia moja ya kuonyesha

- A. amani na upendo. B. amani na umoja.
C. utiifu na heshima. D. adabu na heshima.

32. Aliyesalimw a aliijisiki a kuwa

- A. amehes himiwa. B. amedharauliwa.
C. amepe ndwa. D. ame farijiwa.

33. Kukosa kuitikia salamu kulionyesha yafuata

- A. kuliku wa na jambo.
B. wenyeji wange mheshimu
C. kulikuwa na uhasama.
D. wenyeji wangemshuku

34. Mambo yafuatayo yameb

- A. watu wengi wanapenda
B. watu wengi hawathamin.
C. hakuna mtu anayejali hali
D. kila mtu anajishughulisha

35. Kulingana na mwandishi, ni Dini kinachosababisha mabadiliko haya?

- A. Njia za mawasiliano ya kisasa
B. Mali ya mais ha ya kisasa.
C. Ugaji wa tamaduni za kigeni.
D. Mwandishi hana hakik a sana.

36. Ili kujaribu kurekebisha mambe, wizara ya elimu imejaribu kutilia mkazo mafunzo kuhusu

A. sayansi na teknolojia.

B. amani na utangamano.

C. maamkuzina adabu.

D. amani na umoja.

37. Walimu huwahimi. za wanafunzikuliveka somo hili katika matendo mahali gani kulingana na hadithi? A. Shuleni tu.

B. Mahali popote.

C. Nyumbani tu.

D. Shuleni na nyumbani tu.

38. Taja salamu mu zilizotumika kwenye hadithi

A. shikamoo, hamjambo.

B. sabalkh, habari.

C. sabalkh, masalkheri.

D. shikamoo, mwambaje.

39. Kusalimiana kabla ya somo kuanza huleta baina ya mwalimu na wanafunzi?

A. Hali ya uhasama.

B. Hali ya maelewano.

C. Hali ya amani.

D. Hali ya masikizano.

40. Kulingana na mwandishi kila tabia njema yafaa kuanzia

A. shuleni.

B. darasa ni.

C. kanisani.

D. nyumbani.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu naswali 41 mpaka 50.

Waridi alikuwa mtoto wa pkee kwa wazazi wake; na kama jina lake linavyoashiria, alikuwa mrembo kweli ikweli. Pengine urembo wake ndio uliofanya wazazi wake wakampa jina Waridi.

Wazazi wake walimlea kwa kudekeza. Walimvika upendo kama vazi. Hawakutake kusikia mwana wao wa pekee akilia. Chochote alichowaomba walimpa. Tangu kuzaliwa kwake, wazazi wake walimwajiri yaya wa kumlea. Yya huyu alimtunza hadi alipotimu umri wa kwenda shule ya chekechea, akawacha kazi.

Haikupita muda mrefu wa Waridi walijiri mfanyakazi wa nyumbani. Walifanya hivyo kwa sababu wote walikuwa wameajiriwa na binti yao alihitaji mtu wa kumtunza wakiwa kazini. Hilo lilionekana wazo la busara kwa watu walioajiriwa kama wao. Tatizo walilokuwa nalo wazazi wa Waridi ni kuwa hawakutaka binti yao afanye kazi yoyote. Kwa nini afanye kazi na kuna mfanyakazi a nyumbani ambaye analipwa mshahara? Wakati wote ahpokuwa shule ya msingi, Waridi, hakujua kufua nguo, kupiga pasi, kupika chakula, kuosha vyombo, ata kufagia nyumba. Shuleni aliwaringia wenzake kuwa kwao wana mfanyakazi na yeye anakaa kama malkia.

Baada ya kufanya mtihamu wa darasa la nane alifaulu vizuri na kujiunga na mojawapo ya shule bora za kitaifa. Alidhani kuwa mambo yangu kuwa kama kawaida kumbe alikuwa ame kosea. Sheria za shule zilikuwa kali na nidhamu ilikuwa ya hali ya juu. Makosa kidogo yangu fanya mwanafunzi aadhibiwe vikali ama hata afukuzwe shule.

Mbali na nidhamu ya hali ya juu, mwanafunzi adumishe usafi wa mwili, mavazi na mazingira. Hii inamaanisha kuwa mwanafunzi alitakikana afue mara kwa mara, afagie na asafishe bweni na darasa. Hii ilionekana kama utumwa kwa Wardi kwani halruwa amezoea kazi za aina hii. Wazazi hawakuelewa ni kwa nini binti yao afanyishwe kazi na ilhali kuna wafa nyakazi wanaoli pwa na serikali. Hata hivyo ilibidi Waridi avumilie iki apate elimu bora, kwani mtaka cha mvunguni sharti ainame.

Alipomaliza kidato cha nne Waridi alijipata akisomea kazi ya usimamizi wa hoteli. Alis hangaa kuona kuwa mambo aliyokuwa akichukia kufanya ndiyo yaliyotiliwa mkazo. Usafi ulikuwa ni lazima kama ibada hotelini. Usafi jikoni, usafi kwenye vyumba vya kulala na usafi wa mazingira jumla. Mbali na usafi, ukarimu na ushirikiano mzuri na wafanyakazi wote ulihibitajika.

Kutokana na aliyopitia Waridi alitambua kuwa shule ya maisha huanzianzumbani; na mzazi huchangia pakubwa katika kufaulu au aliyokutofaulu kwa mtoto maishani. Alishukuru pia kwa nidhamu pitia katika shule ya upili kwumleavyo. Hii ndiyo iliyobadilisha mtazamo wake wa maisha. Kweli mtoto ndivyo akuavyo na samaki mkunje angali mbichi.

41. Mwandishi anadhiani kuwa kilichowafanya wazazi wa Waridi wam pekee jina hilo kilikuwa ni. A. urembo wake. B. unyenyekevu wake. C. upole wake. D. utiifu wake 42. Wazazi wa Waridi walimlea kwani njia zifuatazo isipokuwa A. kumdekeza. B. kumpenda. C. kumchapa. D. kumpa chochote. 43. Kwa nini wazazi wa Waridi walijiri mfanyakazi? A. Hawakutaka kumtunza. B. Alikuwa mtukutu. C. Waridi aliwaomba. D. Walikuwa wameajiriwa. 44. Wazazi wa Waridi walikuwa na tatizo gani kuhusu binti yao? Hawakutaka A. aende shuleni. B. afanye kazi yoyote. C. kumwacha peke yake. D. kumnunulia chochote. 45. Ni kazi gani kati ya zile Waridi hakujua kufanya haikutajwa? A. Kulima. B. Kufua nguo. C. Kupiga pasi. D. Kupika chakula.	46. Ni jambo gani si kweli kuhusu shule ya upili? A. Sheria zilikuwa kali. B. Nidhamu ya hali ya juu. C. Kudekelezwa kwa wafanyakazi. D. Kufukuzwa shule. 47. Mbali na nidhamu ya hali ya juu ni jambo gani jingine mwanafunzi alitakikana adumishe? A. Amani. B. Urembo. C. Uzembe. D. Usafi. 48. Maneno 'lazima kama ibaada' yamepigwa mstari. Maneno haya ni mfano wa A. vitendawili. B. tashbihi. C. metbali. D. tañakali za sauti. 49. Waridi alitambua kuwa shule ya maisha huanzia ---- A. shuleni. B. gerezani. C. nyumbani. D. hotelini. 50. "Samaki mkunje angali mbichi" Ni methali gani nyingine yenye maana sawa na hii? A. Asiyesikia la mkuu huvunjika guu. B. Udongo upate ungali maji. C. Mcha mwana kulia hulia yeye. D. Aliye juu mngoje chini.